

"Tinc la solució per al domini 'cat' d'Internet"

Josep A. Plana és director de la Fundació Catalana per la Recerca, institució que des de 1986 treballa per copsar i satisfer les necessitats científiques del país. La Fundació encara el futur amb el propòsit d'aconseguir la presència normalitzada de Catalunya a Internet.

Quines són les línies que han mogut la Fundació Catalana per la Recerca aquests gairebé quinze anys?

—Les de modernitzar la recerca a Catalunya, entesa en tres camps. Vam veure que teníem un dèficit d'infraestructura telemàtica, de comunicacions infor-

matiques. En aquesta línia vam crear el centre de supercomputació de Catalunya, a l'abast de tota la comunitat científica catalana, i per extensió de tots els Països Catalans. També entenem que era necessari dotar-nos d'una infraestructura de telecomunicacions. I vam interconnectar tots els centres de recerca a través de l'Anella Científica, amb prop d'una seixantena d'institucions connectades mitjançant una xarxa de fibra òptica. El pas següent va ser de posar les noves telecomunicacions a l'abast de tota la comunitat educativa. Vam connectar, a través del Programa d'Informàtica Educativa del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, totes les escoles d'ensenyament primari, secundari i superior a l'Anella Científica. L'any passat, gràcies a un acord amb Retevisión, vam crear un punt neutre d'accés a Internet per a la xarxa esmentada i per als professors i alumnes, perquè des de casa tinguessin accés gratuït a Internet. Amb això volíem alfabetitzar tota la comunitat educativa a Internet. I crec que ho hem aconseguit. Les estadístiques demostren que on hi ha més usuaris d'Internet, dintre l'estat espanyol, és a Catalunya, amb nivells superiors a Alemanya i tot.

Una altra línia va ser la creació del Servei d'Informació d'Ajuts i Beques (SIAB), pel qual els estudiants tenen a l'abast ofertes d'ampliació d'estudis a tot arreu del món. Tenim 80.000 beques actualitza-

des. Si calcules mig milió per beca —que no és gaire— tenim uns 40.000 milions de pessetes al banc de dades! És un banc de dades en català que ha tingut molt d'èxit, amb consultes de llocs diversos: l'Argentina, l'Uruguai, França... És a dir que el català no és una limitació quan hi ha un benefici immediat!

Aquestes són, doncs, algunes de les línies seguides per la Fundació.

—I quines línies de futur hi ha?

—Cal popularitzar el comerç per Internet. Ara el govern espanyol ens ha encarregat de posar en marxa la *Red Espanola de Comercio Electrónico*. Una altra línia de futur és la d'aplicacions de la tecnologia amb satèl·lits. Per això vam crear l'Institut d'Estudis Espacials de Catalunya, reconegut per la revista *Cientific American*. Uns altres camps de futur són la biotecnologia, els nous materials i les noves energies.

—Avui sembla que la recerca s'allunyi cada dia més dels estats. Aquesta mena de privatització de la recerca no li pot fer perdre interès social?

—Als Països Catalans, és l'empresa l'agent que dedica més esforç a la recerca. Però a la recerca aplicada, a la de producció, a la de millorar el producte final. Ara, aquesta recerca no té res a veure amb la que fa l'administració pública, que és la recerca anomenada

"Vull deixar clar que la investigació és negoci. I aquesta màxima, l'empresa encara no l'ha assimilada. La ciència és negoci i cal que les empreses hi inverteixin, a base d'incentivar fiscalment les inversions en recerca bàsica."

bàsica. Avui, aquest segon tipus de recerca va divorciada de la recerca aplicada, perquè l'empresa no hi creu, en la recerca bàsica, encara que, de vegades, després l'apliqui. I vull deixar clar que la investigació és negoci. I aquesta màxima, que jo em crec molt, l'empresa encara no l'ha assimilada. La ciència és negoci i cal que les empreses hi inverteixin, a base d'incentivar fiscalment les inversions en recerca bàsica, per exemple.

—Però els nivells de recerca aquí continuen essent baixíssims. Com es pot fer per sortir-ne?

—Cal que els polítics es creguin que la recerca serveix a la població que governen. No pot ser que siquem a la cua de la UE quant a inversió en recerca. Hi destinem el 0,8% del PIB, quan la mitjana europea és del 2,2% (i del 4% als EUA). Calen pressupostos generosos en recerca pública bàsica i incentius fiscals generosos per a les empreses que també inverteixin en aquesta mena de recerca, que a més a més generarà molts llocs de treball. La recerca bàsica a la llarga dóna moltíssims beneficis!

—Vostè demana un esforç al món empresarial, però potser també caldria un esforç d'adequació del món universitari?

—Sí, sí, hem de fer un *mea culpa* i reconèixer que a les universitats ens hem tancat en nosaltres mateixos. Hi havia un cert divorci. I precisament per això el govern català va crear el Centre de Transferència de Tecnologia Universitat-Empresa. És cert que la universitat de vegades es mou més per esforços individuals dels seus investigadors, que no pas com a organisme. Potser la universitat també ha de mirar una mica més cap a l'empresa per superar el divorci de què parlàvem. Aquest també és un dels objectius de la Fundació.

—Quins són els déficits més importants en recerca?

—Una recerca ha de tenir capital humà, capital econòmic i una infraestructura potent. Als Països Catalans, hi ha gent molt ben preparada, amb ganes de fer coses. I els governs han de ser generosos. El déficit que jo trobo és que no tenim centres de recerca mundialment capdavanters. Si jo dic Stanford, o Sillycon Valley, o Harvard, tothom sap de què parlo. Quan som fora i diem "Catalunya", ens demanen on és. Llavors dius "Barcelona" i responen "Ah, FC Barcelona!" o "Olympic Games!". Aquest és un model que demostra que som deficitaris. Necessitem infraestructures potents i singulars de recerca.

—I això va pel camí de resoldre's?

—Teòricament el darrer programa electoral de CiU aposta per fer centres de recerca de referència mundial. No sé quins seran, però ho intentaran.

—La difusió de les noves tecnologies és un dels objectius de la Fundació. Els anunciats canvis tecnològics, no ampliaran encara més les diferències entre els qui tenen tecnologia i els qui no?

—És un perill cert. En vam discutir a la UNESCO (jo en sóc conseller, hi ha una comissió sobre aquest tema). Les societats occidentals tenen la tecnologia i el poder de la informació, i les subdesenvolupades en resten al marge. Això és importantíssim, i gravísim. Aquests països tenien les primeres matèries, però Occident les agafava, les exportava, les transformava i les revenia. Ara, això es pot exagerar encara més. Només es pot resoldre el mal si es creen organismes internacionals, amb consciència del problema, que no vulguin reproduir l'esquema. Si els països desenvolupats no són generosos, tornarem a reproduir els models antics i podríem caure en unes tensions geopolítiques futures molt greus.

—La societat catalana té prou eines per sobreviure en aquest nou món de la tecnologia i la informació?

—Hi ha dues actituds. La pessimista, que creu que l'anglès o el castellà uniformitzaran les cultures, pel fet que seran la llengua vehicular —i fixa't que dic "llengua"!—. I hi ha una posició optimista que defensa que hi sobreviurem, en aquest món. Jo sóc optimista. Em penso que els pessimistes s'equivoquen, perquè tot ho basen en la llengua. La llengua té una càrrega cultural, sí, però no és la cultura, és una eina d'intercomunicació. Una política cultural no es pot basar només en la llengua, ha de ser molt més. Nosaltres tindrem una eina, que és l'anglès i el castellà, com a llengua majoritària, però la globalització també ens permet de fer-nos conèixer a tot arreu. Això, ho veus a les webs: n'hi ha moltes amb les banderetes, per exemple, de l'anglès, del castellà i del català. Per tant, jo entenc que mentre tinguem un territori, una cultura —i no solament la llengua—, nosaltres no hem de tenir por de la globalització.

—La Fundació té cap projecte per a la Xarxa, en aquest sentit?

—Ens han proposat, no sé com ho aconseguirem, de fer que Catalunya sigui un element perfectament identificable dins la societat de la informació, amb la denominació 'cat'. Amb això es tracta d'aconseguir que, tot i no ser un estat, sigui reconeguda com una entitat cultural pròpia, amb un domini territorial propi dins Internet. Aquest domini, només el poden tenir els estats, però busco fórmules i em penso que... l'he trobada, però no us diré com. Crec que tinc la solució perquè Catalunya, en un termini raonable, tingui el domini 'cat' a Internet. I ho aconseguiré, és el meu desafiament i el de la Fundació, n'estic segur.

"Si jo dic Sillycon Valley, o Harvard, tothom sap de què parlo. Quan som fora i diem 'Catalunya', ens demanen on és. Llavors dius 'Barcelona' i responen 'Ah, FC Barcelona!' o 'Olympic Games!'. Aquest és un model que demostra que som deficitaris. Necessitem infraestructures potents i singulars de recerca."

Enric Rimbau